Raymond R. Hausoul

Gods strijd tegen de machten

Christenen leven in een kosmische strijd. In het Westen weten we ons geconfronteerd met een teloorgang van christelijke waarden en normen. Het verzet tegen God en gebod spat de pan uit. In andere werelddelen worden geloofsgenoten genadeloos vervolgd. Net als bij de eerste leerlingen in Handelingen geldt: 'dat wij pas na veel beproevingen het koninkrijk van God binnen kunnen gaan' (Hand. 14:22). Dit artikel wil stilstaan bij deze kosmische strijd, vanuit het Bijbelboek Lucas.

De god van deze wereld

Doordat mensen zich van God afkeren en het kwaad najagen, kan Jezus satan typeren als 'de heerser van deze wereld' (Joh.14:30). Paulus staat daarmee in lijn als hij spreekt over de satan als 'de god van deze wereld' (2Kor.4:4). We leven in een gebroken schepping. Veel in onze maatschappijen gaat radicaal in tegen Gods bedoeling met of plan met deze wereld. In de Bijbel openbaart zich dit kwaad als een God vijandige macht. Het OT verbindt het kwaad met de onrustige duistere en chaotische zee. Wie te ver de zee opvaart en het land uit het oog verliest, wordt gemakkelijk door wind en water verslonden.

Maar geen macht van het kwaad houdt stand tegen God. Zelfs de dood wordt overwonnen (Jes.25:1; 1Kor.15:54; Openb.21:4). De Zwitserse theoloog Karl Barth (1886–1968) duidde het kwaad daarom als het *Nichtige*. Dat betekent niet dat het kwaad 'niets' (*nichts*), 'nietig' (*unwesentlich*) of 'onbetekenend' (*unwichtig*) is, maar dat het geen bestaansrecht of toekomst heeft. Dit blijkt ook uit de prediking en daden van Jezus Christus, waarvan wij belijden: 'De Zoon van God is dan ook verschenen om de daden van de duivel teniet te doen' (1Joh.3:8). De evangeliën getuigen veelvuldig over deze strijd tussen God de Zoon en het kwaad. Jezus plaatst telkens Gods toekomst met deze schepping in het centrum en weet zich veelvuldig met het kwaad en haar demonische machten geconfronteerd.

De strijd in het Lucas-evangelie

Vooral Lucas staat bekend als de evangelist die de kosmische strijd tussen God en de machten het sterkst op de voorgrond plaatst. Als enige vermeldt hij hoe Jezus zijn komst met een statement van grote uitkomst en ontferming opent:

> De Geest van de Heer rust op Mij, want Hij heeft Mij gezalfd. Om aan armen het goede nieuws te brengen heeft Hij mij gezonden, om aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken en aan blinden het herstel van hun zicht, om onderdrukten hun vrijheid te geven, om een genadejaar van de Heer uit te roepen (Luk.4:18-19).

De vervulling van deze opdracht en de daarmee verbonden strijd, komt in het evangelie van Lucas krachtig tot uiting. Zo spreekt Lucas als enige over de uitzending van de (tweeën) zeventig. Op het ogenblik dat zij van hun missie terugkeren, horen we: 'De tweeënzeventig keerden vol vreugde terug en zeiden: "Heer, zelfs de demonen onderwerpen zich aan ons bij het horen van uw naam"' (Luk.10:17). Jezus reageert meteen daarop met de woorden: 'Ik heb satan als een lichtflits uit de hemel zien vallen!' (v. 18). De leerlingen mogen weten dat het laatste uur

Maar Jezus zei: 'Ik zeg je, Petrus, deze nacht zal de haan niet kraaien voordat je driemaal geloochend hebt dat je Mij kent'

voor Gods tegenstander geslagen heeft. Door Jezus is het begin van het einde nabij gekomen. In de totale verlossing die Hij brengt, dienen zijn volgelingen zich nog meer erin te verheugen dat hun namen in de hemel opgetekend staan (Luk.11:20). Er komt een einde aan alle pijn, verdriet en moeite. Er is een eeuwig leven weggelegd voor de mens dat zich bijna alleen maar laat uitdrukken in wat afwezig is: geen pijn, geen dood, geen verdriet, enzovoorts (Op.21:4). De uitdrijvingen van de demonen zijn de tekenen hiervan. Het zijn de tekenen van de nieuwe schepping, het voltooide koninkrijk van God dat de Messias opricht. De (tweeën)zeventig mogen delen in het goede dat de Schepper voor deze schepping eeuwig in gedachte heeft.

Strijd tijdens de laatste maaltijd

Een ander tekstgedeelte waarin Lucas de strijd tussen goed en kwaad uitwerkt is dat waar de satan van Judas Iskariot bezit neemt. Judas is het die de Messias op brutale wijze zal verraden (Luk.22:3; vgl. Joh.13:27). Tegelijk hoopt de satan invloed te krijgen in het leven van de andere apostelen. Jezus vertelt dit aan zijn leerlingen tijdens zijn laatste avondmaal:

> Simon, Simon, weet dat satan jullie voor zich heeft opgeëist om jullie als graan te mogen zeven. Maar Ik heb voor je gebeden opdat je geloof niet zou bezwijken (Luk.22:31-32a).

Simon Petrus laat die woorden niet voldoende tot zich doordringen. Hij reageert meteen:

Heer, ik ben zelfs bereid om met U de gevangenis in te gaan en te sterven.' Maar Jezus zei: 'Ik zeg je, Petrus, deze nacht zal de haan niet kraaien voordat je driemaal geloochend hebt dat je Mij kent (vs. 33-34).

Satans verlangen om de apostelen stuksgewijs te ziften, lijkt door de drievoudige verloochening in werking te treden. Beide gegevens plaatst Lucas bij elkaar in zijn evangelie. Zelfs aan de avondmaalstafel speelt de strijd tussen goed en kwaad een rol.

Satan op de loer

Later vertrekt Jezus naar Gethsemané. Daar zondert Hij zich af om tot zijn Vader te bidden. Hij uit de vraag om de oordeelsbeker van Hem weg te nemen (Luk.22:39-42). Mogelijk ligt de satan opnieuw op de loer. Meteen vernemen we immers dat een engel Jezus kracht komt geven (vs. 43) en dat de Messias door doodsangst overvallen is. Zijn zweet valt als grote bloeddruppels op de grond (vs. 44). Hoewel Jezus zich veilig bij de Vader weet, is de strijd niet afwezig.

Kort daarop ontdekt Jezus dat zijn leerlingen in slaap zijn getuimeld. Hij maakt hen wakker en roept hen op om te bidden. Ze mogen niet in verzoeking worden gebracht (vs. 45-46).
De verzoeker ligt nog steeds op de loer. Terwijl Jezus zijn woorden uitspreekt, verschijnt Judas Iskariot met een horde mensen. Dan zegt Jezus tot hem: 'Dit is uw uur, het uur van de macht van de duisternis' (vs. 53). De strijd blijft aanwezig, ondanks dat velen rondom Jezus dat niet herkennen.

De andere getuigen

Ook de andere evangeliën getuigen van het gevecht tussen God de Zoon en de machten van het kwaad. In de onzichtbare gewesten is er een strijd gaande waarin machten elkaar willen overmeesteren. Petrus schrijft dat de duivel als een briesende leeuw rondgaat om te verslinden (1Pet.5:8). Op soortgelijke manier verzocht satan Jezus in de wildernis en probeerde hij Hem van zijn dienst af te houden (Luk.4:2-13). Satan is de overste van de maatschappijen (vs. 6), hij is degene die het woord van het koninkrijk uit mensenharten rooft (8:12) en dolik (Gr. *zizanion*, nep-koren) tussen Gods waarachtige koren zaait (Mat.13:39). Zo probeert hij de verkondiging van Gods koninkrijk te laten verstommen door christenen lam te leggen. De eerste leerlingen van Jezus maken dat talrijke keren mee tijdens hun verkondiging (vgl. Hand.5:3; 16:16-18; 1Kor.7:5; 2Kor.11:14; 1Tes.2:18; 1Tim.5:15; Op.2:9-10,24).

Toch is niet alle kwaad op aarde tot de duivel te herleiden. Mensen en dieren kiezen eveneens om onrecht te doen.[1] We leven in een gebroken schepping waar we worstelen met gebroken dromen, gebroken gezindheid en gebroken harten.

Gevaar van twee goden

Vanuit het bijbelse getuigenis kunnen we ook niet aanvaarden dat het kwaad even machtig als God is. De satan is geen god naast God. Dit dualisme of deze tweeslachtigheid dook meerdere keren in de kerkgeschiedenis op. Het verspreidde zich in stromingen zoals het gnosticisme en marcionisme (1–2de eeuw), het manicheïsme (3–4de eeuw) en het katharisme (12–13de eeuw). Voor de gevaren daarvan moeten ook de evangelisch-charismatische kerken alert zijn. Het dualisme werkt namelijk door tot vandaag en presenteert satan als een almachtig, alomtegenwoordig en alwetend wezen, terwijl die kenmerken alleen voor God gelden. In de praktijk komt het erop neer dat mensen in de kerk veronderstellen dat als op drie plaatsen tegelijktijdig een ramp plaatsvindt, de satan op alle drie die plekken tegelijk aanwezig is geweest. Satan wordt dan quasi alomtegenwoordig. Anderen beweren dat hij alle gesprekken kan afluisteren en dus ook overal present is of dat hij alles weet wat wij denken en dus alwetend is. Nu is het mogelijk dat satan veel gesprekken te weten komt door gebruik te maken van andere kwade machten. Demonen luisteren dan overal op aarde ge-

sprekken af en vertellen dat tegen de satan. Het is echter misplaatst om te stellen dat satan zelf overal op aarde aanwezig is en alles kan weten, zonder gebruik te maken van helpers. Hoe meer we de satan met goddelijke kenmerken verbinden, hoe meer Gods eer wordt geroofd, doordat dit denken Gods verhevenheid aantast en hoe angstaanjagender hij voor ons wordt.

In het bijbelse getuigenis komt enkel tot uiting dat de machten een grote invloed kunnen hebben in het leven van individuen en zij het leven willen verwoesten. In de evangeliën blijkt dat het machtsgebied van de satan ontzettend sterk is. Tegelijk is het slechts een zwak kaartenhuisje in vergelijking met de macht van Gods Geest. Jezus kondigt de corrupte Herodes daarom aan: 'Let op, Ik drijf demonen uit en vandaag en morgen genees Ik mensen, en op de derde dag bereik Ik de voltooiing' (Luk.13:32).

Gods verlangen naar overwinning

Overal getuigt de Bijbel tegenover het kwaad dat het Gods verlangen is om zijn schepping vrede, harmonie en gezondheid te schenken. Dat is wat God bij de schepping voor ogen had: een schepping die in zijn goedheid en liefde een 'thuis' mag vinden. Dat is ook wat God zal realiseren: een nieuwe hemel en nieuwe aarde, waarin geen plek meer is voor het kwaad. In de tijd daartussen, de tijd waarin wij vandaag leven, is ziekte, pijn en verdriet volop aanwezig. Soms vinden we dat normaal. Ook gelovigen worden geconfronteerd met ziekte, pijn en verdriet. Toch belijden wij in die moeilijke momenten dat kwaad, ziekte en pijn niet het plan is dat God voorgoed voor zijn schepping heeft. Het is het abnormale dat deze vergankelijke levenstijd kenmerkt en dat straks voorgoed voorbij is.

De genezing van zieken, de bevrijding van bezetenen of belasten, de vergeving van wie onder zonden gebukt gaan en de opstanding van de individuele overledenen, tonen een glimp van het rijke leven dat God deze schepping wil schenken. De demonen beseffen dat. De missie die

Dat is wat God bij de schepping voor ogen had: een schepping die in zijn goedheid en liefde een 'thuis' mag vinden.

Christus heeft, betekent voor hen het einde (vgl. Mar.1:24). De weldaden die de Messias doet zijn immers de rijkdommen van de nieuwe schepping, de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, waar gerechtigheid woont en het kwaad geen plaats heeft. Hierbij mogen we niet alleen denken aan de overwinning over de demonen en satan. Ook verkeerde levensinstellingen worden door de Messias aangepakt. Gezinnen, werksituaties en alle andere sociale levensstructuren worden in zijn koninkrijk op de goede manier uitgevoerd. We denken aan de eigen juiste omgang met het leven en de schepping rondom ons. Onze keuze voor voldoende rust, beweging, voeding en zorg voor alles wat God gemaakt heeft in het leven, maakt deel uit van het goede dat God zijn schepping van harte wil geven. De definitieve overwinning over het kwaad en alle slechte elementen, klinkt daarom door in het getuigenis van Jezus Christus. De overwinning van het rijk van de duisternis is geen nevenzaak. Het vormt een krachtig signaal dat Gods koninkrijk op handen is.

1. *Zie voor de dierenwereld: Hausoul, 2019a:39–56, 121–134, 179–198.*